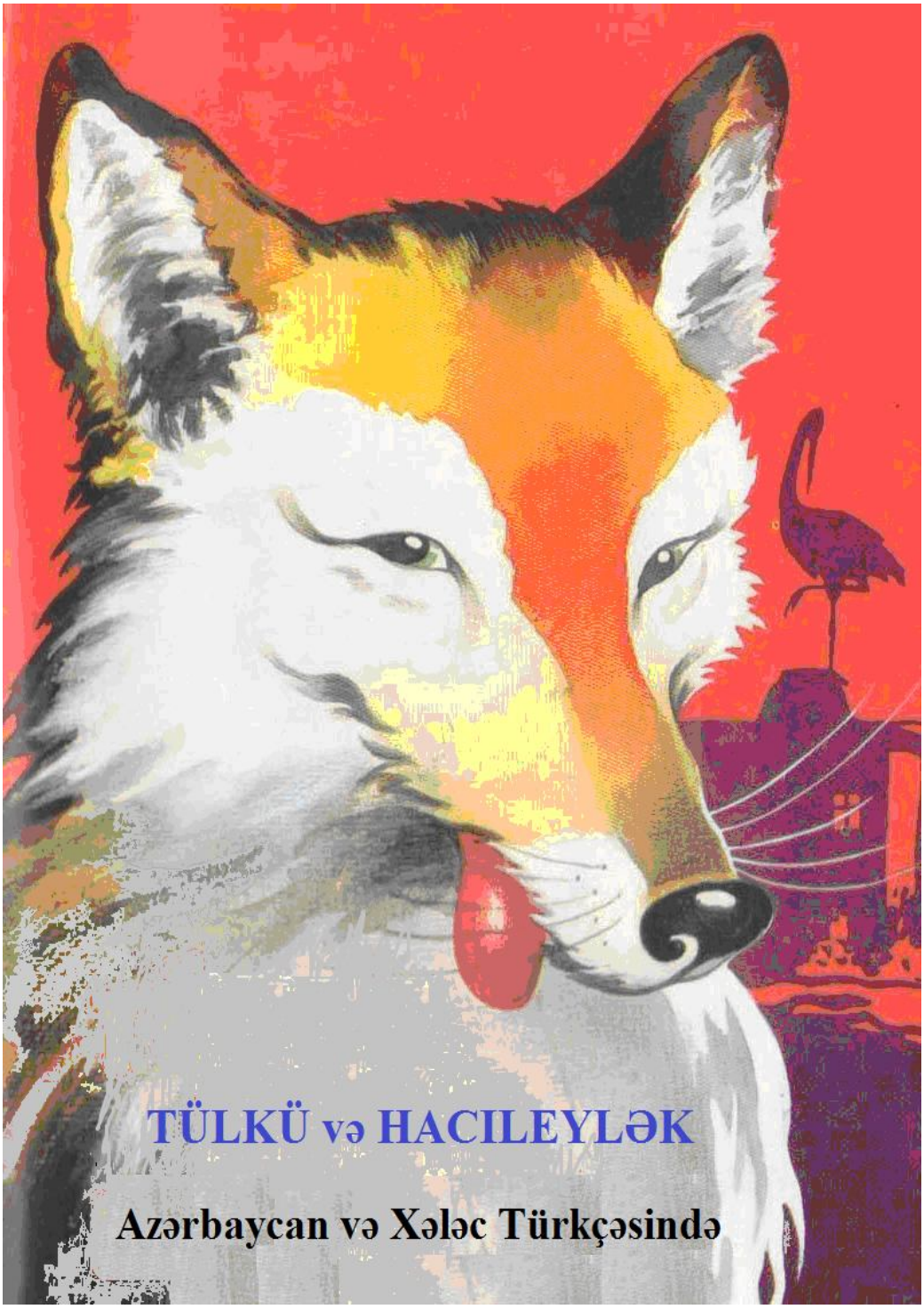

TÜLKÜ və HACILEYLƏK

Azərbaycan və Xələc Türkçəsində

Azərbaycan və Xələc Türkçəsində

TÜLKÜ VƏ HACILEYLƏK DASTANI

Xələcceye çevirən:
Ali Asḳer Cerasi

(2015)1393/12/12

fərqli hərflər:

Azəricə	**Xələccə**
Aa	Â/a
Əə	Ee
Ee	Éé
Ğğ	Ġġ
Xx	Ĥĥ
İi	İi və Îî
Qq	Ķķ
Nn	Ŋŋ
Uu	Uu və Ûû
yn	ŋ́

Tülkü və Hacıleylək dost olmuşdular. Onlar bir yerdə ova çıxır, bir gəzirdilər. Bir gün tülkü Hacıleyləyə dedi:

- Qardaş, axşam bizə qonaq gələrsən.

Hacıleylək axşam Tülkünün evinə gəldi. Tülkü bir qazan dovğa bişirdi. Dovğanı bir siniyə töküb

XƏLƏCCƏ:

Tülkü le Hacıléylek dost olmuştular.ullar bî yérçe âvḳa hünmüş bile tolḳan`nattılar. Bî kün tülkü Hacıléylek`ke haydı:

- Lala, şam bizke méyman keliyn.

Hacıléylek şam tülkü hev`éy keldi. Tülkü bî ḳazan Mustafa bişirdi. Mustafaŋ̌ bî tabaḳḳa/sinike Töktü surfaḳa kelitti.

süfrəyə gətirdi. Yeməyə başladılar. Hacıleylək hər dəfə dimdiyini uzadanda ancaq bircə düyü götürə bilirdi. O beş-altı düyü götürməmişdi ki, Tülkü dovğanı tamam yalayıb qurtardı. Hacıleylək ac qaldı və öz-özünə dedi: "Yaxşı, Tülkü, əvəzini çıxaram".

XƏLƏCCƏ:

Ullar yémek`ke boşladılar. Hacıléylek her defe dümdüküń uzat`duḳéy bîhaz dügü Kötürebillerti/kötürebilletti. U béş alta dana dügü kötürmediketti ki, Tülkü mustafań pak yalġamış tamam şadı. Hacıléylek âç ḳaldı oçaġ öz-özéy Haydı:

Havul! Tülkü, eveziń hîyim.

Hacıleylək acından səhərədək yata bilmədi.
Bu əhvalatın üstündən bir neçə gün keçdi. Bir gün Hacıleylək südlü aş bişirib Tülkünü qonaq çağırdı. Hacıleylək aşı bir bardağa tökü̇b süfrəyə qoydü. Tülkü ancaq bardağın ağzına bulaşmış düyüləri

XƏLƏCCƏ:

Hacıléylek âçında sébiġe/tézdeke ta yatıbilmedi.
Bu veziń üstünde bî neççe kün keşti. Bî kün Hacıléylek sütâşı bişirmiş Tülküń Méymançuluķka ķéķirdi.Hacıléylek âşı bî tuŋgula`ķa tökmüş surfaķa ķodu.
Tülkü feķet tuŋgula âġz`éy yapuşmuş dügüleri yéyibildi.

yeyə bildi. Hacıleylək isə uzun dimdiyini bardağın içinə salıb aşın hamısını yedi.

Tülkü acıqlanıb evinə qayıtdı. Yolda öz-özünə dedi: "Hacıleyləkdən mənə dost olmaz. Mən gərək onu yeyəm".

Günlər ötüb keçirdi. Tülkü bir bəhanə axtarırdı ki, Hacıleyləyi tutub yesin. Bir səhər tezdən Tülkü Hacıleyləyin yanına gəlib dedi:

XƏLƏCCƏ:

Amma Hacıléylek uzaḳ dümdüküŋ̀ tuŋgula iç`éy soĥmuş âşı pak yédi.

Tülkü hacımış/zeriḳmiş hev`éy holundu. Yolça öz-özéy haydı:

Hacıléylekde mene dost hünmez. Men kerek unu yépigem.

Künler kelip keçeretti. Tülkü bî mahana haġréyrerti ki, Hacıléyleki yépige.

Bî kün tézde Tülkü Hacıléylek yan`éy keldi haydi:

- Qardaş, ürəyim yaman darıxır, dur gedək, göy çəməndə bir az gəzək.

Hacıleylək razı oldu. Onlar gedib bir çəmənə çatdılar.

Tülkü dedi:

- Nə gözəl çəməndir! Gel burda bir az uzanaq.

XƏLƏCCƏ:

-Lala, yürekim beter siḳiliyor, türke varaḳ,kök çimençe bî haz tolġanıparaḳ.

Hacıléylek razı oldu. Ullar vardılar bî çimenke érdiler.

Tülkü haydı:

Nebêr ḳeşeng çimen`er! yéke boda bî haz uzanıparaḳ.

Hacıleylək ilə Tülkü göy çəməndə uzandılar.

Tülkü özünü yalandan yuxuluğa vurdu.

O istəyirdi ki, Hacıleylək yuxuya gedən Kimi boğazından tutub boğsun.

Hacıleylək təzəcə yuxuya getmişdi. Tülkü birdən boğazından yapışdı.

Hacıleylək oyanıb soruşdu:

XƏLƏCCƏ:

Hacıléylek le Tülkü kök çimençe uzandılar.

Tülkü özüyn yupaġda û`ķa vurdu.

U hişéretti ki, Hacıléylek û`duduķéy boġzunda tutmuş boġuķa.

Hacıléylekiŋ tazda û`su yétmişti. Tülkü bîde boġzunda yapuştu.

Hacıléylek û`danmuş soruştu:

- Bacı, nə eləyirsən?

Tülkü dedi:

- Yuxuda səni gördüm, ona görə səni qucaqlamaq istədim.

Hacıleylək onun hiyləsini başa düşüb dedi:

- Bacıcan, daha yatmıram, gəl mənim belimə min, havaya qalxaq, bir az uçaq, sonra gəlib arxayın yatarıq.

Tülkü Hacıleyləyin belinə mindi. Hacıleylək havaya qalxdı. Xeyli uçandan sonra soruşdu:

- Bacıcan, yer necə görünür?

Tülkü dedi:

- Xırman kimi.

XƏLƏCCƏ:

- Bacı ne unaġı étoriyn/ neşoruń ?

Tülkü haydı:

- Tişimçe seni kördüm (û`sumça seni kördüm) , unda saru Seni ķollaclamaķ hişedim.

  Hacıléylek unuń hoķķasında boş himiş haydı:

  Bacıcan taķı yatmorum, yéke hünek menim bélime ,kökge Ķalķdaķ/ķavzandaķ, bî haz uçdaķ,oçaġlan kelimiz dalbadal Yatamız .

  Tülkü Hacıléylekiń béléy hündü. Hacıléylek kökge ķalķdı (Pervaz şadı). Mavlaķ uçtuķda söre haydı/Ĥabar aldı:

- Bacıcan, yér nebêr körseniyor?

Tülkü haydı:

- Ĥarman vara.

Bir az da qalxdıqdan sonra Hacıleylək soruşdu:

- Bacı, indi necə görünür?

Tülkü dedi:

- İndi heç görünmür.

Hacıleylək dedi:

- Bacı, daha qanatlarım ağrıyır, düş bir az dincəlim .

Tülkü yalvarıb dedi:

XƏLƏCCƏ:

Bî haz daḳ ḳavzanmada söre Hacıléylek soruştu:

- Bacı, témi nebêr körseniyor?

Tülkü haydı:

- Temi es/héç körsenmor.

Hacıléylek haydı:

- Bacı, taḳı ḳenetlerim hâġrîyor, tüşeke bî haz tinceldim .

Tülkü yalvar yaḳar étmiş haydı:

- Ay qardaş, mən nə təhər düşüm, hara düşüm? Amanın günüdür, məni aşağı endir.

Hacıleylək dedi:

- Qanadlarım ağrıyır, düşməsən, səni özüm yerə ataram.

Tülkü çox yalvarıb-yaxardı, gözlərinin yaşını tökdü, amma Hacıleyləyin ürəyi yumşalmadı.

- Sən dostluqda vəfasız çıxdın, cəzandır, çək, - deyib, Tülkünü yerə tulladı.

XƏLƏCCƏ:

- Ey lala, men ne bêr tüşekelim, néreḳ tüşekelim? Amanâr gunarı, meni éne énderi.

Hacıléylek haydı:

- Perlerim/ḳenetlerim hâġrîyor, tüşmegeyn, seni özüm yérke yükem.

Tülkü ĥéyli yalvar yaḳar étti, közleri yaşı`yn/ń töktü, Amma Hacıléylekiń yüreki kesilmedi.

- Sen dostluḳça bîvafa olduń, témi cezayı çeki!oçaġlan Tülküń yérke yüktü.

Kitab Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi Elmi-Metodik Şurasının 2001 –ci il 15 oktyabr tarixli 9 saylı qərarı ilə sinifdenxaric oxu vəsaiti kimi təsdiq edilmişdir.

İbtidai sinif şagirdləri üçün

Direktor: O. H. Hüseynov
Redaktor: F. Şirinova
Rəssam: S. Vlasova
Bədii redaktor: R. Məmmədova
Dizayner: A. Sadıqov

Yığılmağa verilmiş: 26.09.2001. Çapa imzalanmış: 23.10.2001.
Kağız formatı 60x84 1/16. Ofset çapı. Fiziki ç.v. 0,5.
Şərti ç.v. 0,46. Rəngli şərti ç.v. 2,8.
Tirajı 3000. Sifariş 33. Qiyməti müqavilə ilə.
Kitab "Turan" nəşrlər evində hazırlanıb çap edilmişdir.
Bakı, Şərifzadə küç. 3
Lisenziya N:022066
Kitabın topdan satışı ilə bağlı aşağıdakı telefonlara müraciət edə bilərsiniz: 32-11-48 /39-89-79/

T $\frac{4803000000}{113\text{-}2001}$

"Turan" nəşrlər evi, Bakı - 2001